

Відгук
оприлюднено 25.06.2026 р.
Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.132
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору наук із соціальних комунікацій,
професору
Ніні ЗРАЖЕВСЬКІЙ

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.132
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору наук із соціальних комунікацій,
професору
Ніні ЗРАЖЕВСЬКІЙ

ВІДГУК

офіційного опонента Ковальової Тетяни Вікторівни, кандидата наук із соціальних комунікацій, доцента, заступника завідувача кафедри журналістики та філології Сумського державного університету, на дисертацію Бакаєвича Костянтина Олеговича «Особливості трансформації українських медіа в сучасному інформаційному просторі», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 061 Журналістика галузі знань 06 Журналістика

1. Актуальність дисертаційної роботи. Сучасний етап розвитку світової та національної медіасфери характеризується екзистенційними викликами, що зумовлені не лише технологічним прогресом, а й глибокими соціально-політичними кризами. Нині українська журналістика характеризується глибокою трансформацією медійної системи, що зумовлена цифровізацією, платформізацією, зміною моделей споживання інформації, кризою традиційних джерел фінансування, а також викликами, спричиненими російсько-українською війною. У таких умовах особливого наукового значення набуває дослідження процесів адаптації українських медіа до нового інформаційного середовища, зміни їхніх бізнес-моделей, каналів дистрибуції, способів взаємодії з аудиторією та механізмів забезпечення редакційної стійкості.

Рецензована дисертаційна робота Бакаєвича Костянтина Олеговича присвячена комплексному аналізу трансформації українських медіа у період 2020–2025 років – часовий проміжок, який охоплює пандемію COVID-19 та повномасштабну російсько-українську війну. Автор розглядає трансформацію українських медіа не лише як технологічний процес, пов'язаний із переходом до цифрових платформ, а як комплексну перебудову медіасистеми, що

охоплює економічні, організаційні, комунікаційні, соціальні та ціннісні аспекти функціонування редакцій.

Особливо важливим є те, що дослідження охоплює період 2020–2025 років, коли на українські медіа одночасно впливали пандемія COVID-19, цифрова конкуренція, зміна рекламного ринку, посилення ролі соціальних мереж, донорська підтримка та війна. Саме в цей період українські редакції були змушені шукати нові моделі монетизації, зберігаючи при цьому суспільну місію, професійні стандарти та довіру аудиторії. Науковий пошук К. О. Бакаєвича заповнює прогалину в українському медіазнавстві щодо цілісного розуміння економічних та технологічних аспектів функціонування редакцій у кризовий період, що робить роботу вчасною та суспільно значущою.

Актуальність роботи посилюється також тим, що фінансова стійкість медіа в умовах війни безпосередньо пов'язана з інформаційною безпекою, демократичним розвитком суспільства та здатністю громадян отримувати якісну, перевірену й суспільно значущу інформацію. Отже, обрана тема є своєчасною, науково обґрунтованою та практично значущою для розвитку журналістикознавства і соціальних комунікацій.

2. Наукова новизна результатів дисертації. Дисертація К. О. Бакаєвича є одним із перших в Україні системних досліджень гетерогенності медіаринку 2020–2025 років. Костянтину Олеговичу вдалося здійснити комплексне дослідження особливостей трансформації українських медіа в сучасному інформаційному просторі з урахуванням цифрових, економічних, організаційних і воєнних чинників.

Важливим науковим результатом є запропонована модель монетизації українських медіа (с. 229–230). Автор виокремлює етапи кризової адаптації, пошуку ефективних моделей функціонування та гібридизації джерел доходів. Такий підхід дозволяє розглядати зміни в українському медійному середовищі не як сукупність розрізнених реакцій на кризу, а як послідовний процес перебудови медіасистеми.

впливають на структурні елементи медіасистеми, зокрема на моделі дистрибуції та контентні стратегії.

Теоретично важливими є положення дисертації щодо гібридизації бізнес-моделей (с 61–62), платформної залежності медіа, ролі аудиторного фінансування, донорської підтримки, підписок, членства, краудфандингу та інших механізмів фінансової стійкості редакцій. Дисертант переконливо доводить, що сучасне українське медіа не може бути описане лише через класичну рекламну модель або традиційну редакційну структуру, оскільки його функціонування дедалі більше залежить від взаємодії з аудиторією, цифровими платформами та зовнішнім середовищем.

Таким чином, отримані теоретичні результати можуть використовуватися для розробки монографій, навчально-методичних рекомендацій, підручників, посібників із низки журналістичкознавчих дисциплін, що засвідчує теоретичну значущість роботи.

Практичне значення роботи визначається можливістю використання її результатів у діяльності українських редакцій, медіаменеджерів, донорських організацій, освітніх установ і структур, відповідальних за формування інформаційної політики. Узагальнення автора щодо гібридних моделей доходів, фінансової стійкості, довіри аудиторії та ризиків грантової залежності можуть бути корисними для національних, регіональних і гіперлокальних медіа.

Матеріали дисертації можуть застосовуватися в освітньому процесі під час викладання дисциплін, пов'язаних із журналістикою, цифровими медіа, медіаменеджментом, медіаекономікою, соціальними комунікаціями, фактчекінгом, журналістикою даних і медіаграмотністю.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій є достатньою. Бакаєвич К.О. спирається на широку теоретичну й емпіричну базу, використовує наукові праці українських і зарубіжних дослідників, аналітичні матеріали, нормативно-

правові документи, кейси українських і міжнародних медіа, а також результати власного емпіричного дослідження (с. 226–228).

Аргументованість основних положень дисертації забезпечена поєднанням теоретичного аналізу та емпіричного матеріалу, зібраного на основі вивчення діяльності 27 редакцій різного масштабу (с. 228). Залучення національних, регіональних і гіперлокальних медіа дозволило авторові простежити особливості трансформації в різних сегментах українського інформаційного простору.

Висновки дисертації логічно випливають із поставлених завдань і змісту проведеного дослідження. Автор не обмежується описом окремих прикладів, а виявляє загальні тенденції, моделі й закономірності, що характеризують розвиток українських медіа в умовах цифрової конкуренції та війни.

Обґрунтованість результатів посилюється тим, що дисертант аналізує медіа як складні соціально-комунікаційні системи, у яких економічна стійкість, редакційна незалежність, аудиторна довіра, платформи дистрибуції та суспільна місія перебувають у постійній взаємодії.

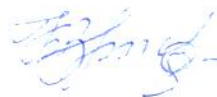
5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Загальний рівень виконання поставленого наукового завдання є високим. Бакаєвич К. О. коректно визначив об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження, обґрунтував актуальність теми, окреслив наукову новизну, теоретичне і практичне значення роботи (с. 2–7). Методологія дисертації відповідає характеру досліджуваної проблеми. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз, синтез, систематизацію, порівняльний аналіз, елементи кейс-аналізу, опрацювання відкритих відповідей, узагальнення емпіричних даних. Такий методологічний інструментарій є виправданим, оскільки дослідження перебуває на перетині журналістикознавства, соціальних комунікацій, цифрових студій та медіаекономіки.

Здобувач демонструє належний рівень володіння науковою термінологією, здатність до самостійного аналізу джерел, уміння працювати з

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та відповідності вимогам. Дисертація Бакаєвича Костянтина Олеговича «Особливості трансформації українських медіа в сучасному інформаційному просторі» є самостійним, завершеним і актуальним науковим дослідженням, у якому представлені результати, що мають наукове, теоретичне і практичне значення для розвитку журналістикознавства, медіаекономіки, цифрових медіа та соціальних комунікацій.

За актуальністю теми, ступенем обґрунтованості наукових положень, новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням, повнотою викладу основних положень у наукових публікаціях, самостійністю, завершеністю та дотриманням принципів академічної доброчесності дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 06 Журналістика за спеціальністю 061 Журналістика.

Офіційний опонент – кандидат наук
із соціальних комунікацій,
доцент, заступник завідувача
кафедри журналістики та філології
Сумського державного університету

 Тетяна КОВАЛЬОВА

Підпис Т. В. Ковальнової засвідчую

Проректор із наукової роботи
Сумського державного університету
доктор фізико-математичних наук
професор

Анатолій ЧОРНОУС

Підпис Чорноуса А.М.
засвідчую
проб. фахівця відділу кадрів
Скляренко О.М.

